

партій у балетних виставах з посиланням на дату прем'єри вистави; найголовніша біобібліографічна інформація на особу, про яку йдеться. Оскільки в біографічних довідках автор не завжди вказує авторство того чи іншого балетного твору, в кінці довідника дано перелік назв балетів, які згадуються в довіднику без прізвищ композиторів. Дана праця містить також ілюстративний матеріал, що складається з фрагментів фотодокументів балетних вистав, які подають артистів балету в сценічному образі. Документальне фото використано для ілюстрування довідок про хореографів, диригентів, композиторів, мистецтвознавців.

Історія розвитку українського хореографічного мистецтва розглянута у вступній статті з. д. м. України Юрія Станішевського "Танцювальне мистецтво України в іменах і датах", що дає розуміння першопочатків виникнення українського професійного хореографічного мистецтва, формування української школи балетної майстерності, національних взаємин, впливів і традицій, в якій наведено цікаві факти з історії Київського театру опери та балету.

Цей біобібліографічний довідник має вийти друком у 1999 р. Він розрахований на фахівців і любителів хореографічного мистецтва та широкий читацький загал. Імена діячів хореографічного мистецтва України можуть бути використані для поповнення бази даних "Алфавітний словник УБС". Нині діючі особи можуть стати потенційними авторами біографічних статей до УБС, їхні імена будуть занесені до комп'ютерної бази даних "Автори статей до УБС".

Безперечно, біобібліографічний довідник Василя Туркевича відкриє ще одну сторінку історії танцювального мистецтва України і увійде до скарбниці української біографістики.

В. О. Горбик

**НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
"УКРАЇНСЬКИЙ БІОГРАФІЧНИЙ СЛОВНИК:
ІСТОРІЯ І ПРОБЛЕМАТИКА СТВОРЕННЯ"**

(Львів, 8—9 жовтня 1996 р.)

Зі здобуттям незалежності України знято монополію на висвітлення історії соціально-економічного, політичного і культурного розвитку. Характерним є плюралістичний, іноді протилежний підхід до тенденції, перспектив розвитку історії України. Але більшість дослідників єдині в тому, що в історію слід вводити "людський фактор", заселяти людьми, відходити від штучних соціологічних схем. В останні роки вийшло чимало праць, присвячених відомим діячам того чи іншого регіону. Центром цього перспективного напрямку є Інститут біографічних досліджень (ІБД) Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського (НБУВ), який разом зі Львівським відді-

ленням Інституту археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського, Львівською науковою бібліотекою ім. В. Стефаніка (ЛНБ) провели науково-практичну конференцію, присвячену створенню УБС. Перед організаторами роботи по його підготовці стоять важливі і відповідальні завдання — створити біографію України шляхом зображення життя і праці кращих її представників. Саме про це насамперед йшлося на львівській конференції.

В. Чишко, директор ІБД, присвятив доповідь основним проблемам підготовки УБС, зупинившись, зокрема, на біографічних працях В. Б. Антоновича, М. П. Драгоманова, В. С. Іконникова та ін. УБС відображуватиме все політичне розмаїття діячів української історії і культури, що відповідає світовій практиці укладання біографічних словників. Основним загальним критерієм добору імен до УБС є належність діяча до історичного, соціально-економічного та культурного процесів в Україні, його роль в українському житті. Необхідною умовою підготовки УБС є залучення багатьох джерел.

М. Гончаренко зупинилася на структурі УБС і його місці в сучасному культурному процесі в Україні. Вона полемізувала з загально-визнаним поняттям “національне відродження”, вважаючи його дещо заідеологізованим і швидше метафорою, ніж науковою термінологією. В достеменному смислі відродження ніколи не “відбувається”, бо і спади, і піднесення є процесом, а отже розвитком культурного життя. Про відродження слід дбати, але як про відродження самої культурної активності суспільства. Акцентуючи увагу на поступовій зміні об’єкта історії з факту (події) історії на діючу особу історії, дослідниця вважає невиправданим дотримуватися критеріїв добору осіб до УБС за типом: “славетні”, “великі”, “заслужені”... і пропонує єдиний критерій добору — “цікава” постать. Біографія повинна мати дві частини — фактологічну (пасивну) і нефактологічну (активну), що “несе особистісний аспект і відповідає за “вмонтування” даної особи в культуру”.

Доповідаючи на конференції розглядали проблеми УБС на тлі розвитку української біографістики в цілому. Директор Львівського відділення Інституту археографії та джерелознавства НАН України Я. Дашкевич звернув увагу на необхідність повноцінного і об’єктивного використання історичних джерел. Завдання об’єктивного дослідника полягає в тому, щоб не підлаковувати позитивні персонажі, не займатися патологічним відбронзовуванням їх. Потрібна об’єктивність і науковість підходів, виважені остаточні висновки. Доповідач вважає, що існує п’ять питань, актуальних для української біографістики та просопографії, які мають свою власну, викликану надзвичайно важкими умовами життя народу протягом століть, специфіку: особисті, етно- і релігійно-психологічні, громадські, політичні і творчі проблеми.

Досить ґрунтовно на конференції обговорювалося питання щодо джерелознавчого матеріалу української біографістики. Давньоруським літописам як складовій частині джерельної бази УБС присвятила виступ О. Брайчевська. Вона підкреслила важливість відтворення біографій осіб, які були учасниками описаних подій. Літописні пам'ятки містять значну кількість біографічної інформації, яку слід виявити і використати під час підготовки УБС.

С. Кагамлик звернула увагу на унікальність архівного фонду Києво-Печерської лаври (понад 30 тис. справ), який містить цінні відомості про діяльність діячів церкви кінця 17—18 ст. Вихідці з лаврського чернецтва були вихованцями Києво-Могилянської академії — найвідомішого центру української еліти зазначеного періоду. Список вихованців академії, які з кінця 17 і у 18 ст. перебували в лаврському чернецтві, становить близько 150 видатних осіб.

О. Гранкіна зупинилася на архівно-слідчих справах репресованих як історико-біографічному джерелі. Ці специфічні документи дають змогу усвідомити справжні причини і масштаби масового терору, простежити інтенсивність політичних репресій в конкретні історичні періоди та особливості їхнього спрямування стосовно різних соціальних, етичних, політичних та конфесійних верств населення. Вивчення великої кількості слідчих справ (лише в ЦДАГО України зберігається понад 35 тис. таких справ за 1919—50 рр.) стане підґрунтям для переосмислення багатьох історичних подій і учасників їх.

На важливість документів особового походження як основного елементу джерельних фондів для укладання УБС звернув увагу О. Колобов. Він зазначив, що ці фонди містять багато інформації, яка відображена через призму сприйняття особистості, а соціальне становище особи відбито в її оцінці фактів та подій, психологічному висвітленні явищ.

В. Ляхоцький, директор Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства, подав на конференцію матеріал про епістолярій як джерело біографічних досліджень. Зацікавлення наукової громадськості листуванням пояснюється великою інформаційною насиченістю епістолярію. Разом з тим її недостатньо залучають до наукового обігу, що можна пояснити відсутністю сучасних фундаментальних праць з теорії епістолографії.

На конференції активно обговорювали набутий досвід зі створення біографічних видань, напрацювання окремих місцевих об'єднань. Ґрунтовно проаналізувала роботу "Постійної комісії для складання і видання біографічного словника діячів України" (1918—1933) С. Ляшко. Вона наголосила на необхідності вивчення досвіду творчої та наукової спадщини Постійної комісії з підготовки УБС, яка діяла згідно з виробленими нею методичними і організаційними принципами.

На основних принципах побудови енциклопедії "Наукове товариство ім. Т. Шевченка" зупинився О. Купчинський. Зважаючи на значення цього Товариства та його внесок у розвиток української науки, ініціативна група львівських учених — членів Товариства почала підготовку енциклопедії "Наукове товариство ім. Т. Шевченка". Задумано першу в історії українського народу узагальнюючу працю про Товариство, яка вміщуватиме понад 2 тисячі статей.

На ролі наукових товариств Волині 19—початку 20 ст. у вивченні біографій вчених наголошував В. Іванців.

Професор кафедри Прикарпатського університету В. Полек представив матеріал про "Біографічний словник Прикарпаття", який друкують як додаток до газети "Новий час". Висвітлено життя і діяльність майже 900 осіб, відомих у Прикарпатті.

М. Юрійчук повідомив, що викладачі Чернівецького державного університету, Науково-дослідний центр буковинознавства готують "Літературно-мистецьку енциклопедію Буковини", яка міститиме понад 1500 статей про буковинських письменників, художників, композиторів, співаків, мистецтвознавців тощо.

В матеріалах конференції опубліковано два повідомлення про Кам'янець-Подільське наукове при Українській академії наук товариство (В. Вінюкової) і про матеріали Кам'янець-Подільської філії державного обласного архіву — важливе джерело для вивчення біографій діячів України 20—30-х рр. 20 ст. (В. Нестеренко).

Учасники конференції обговорювали фахові особливості біографістики. Так, Т. Куриленко зупинилася на специфіці відображення в УБС розвитку економічної думки в Україні. Вона відзначила і значні труднощі: необхідність докорінного перегляду теоретичних підходів, недостатнє розроблення окремих питань розвитку економічної думки в Україні, необхідність подолання неналежної уваги до особистості вченого.

Проблеми, які постають перед авторами з юридичної біографістики, порушив І. Усенко. Він поділився досвідом роботи над багатомною "Юридичною енциклопедією України" і правничим розділом енциклопедії сучасної України — "Енциклопедії українознавства-3", підготовкою матеріалів до біографічного словника "Українські правознавці".

Н. Тимченко розповіла про етнографів — дослідників Півдня України (кін. 19—20-ті рр. 20 ст.).

Біографії письменників України систематизовані в окремих довідниках. Г. Зленко підготував цікавий матеріал про фундатора національної літературної біографії, автора "Бібліографічного покажчика нової української літератури" — І. Я. Франка. Оцінюючи цю працю, зазначив, що вона "уперше дала змогу своїм і чужим наглядно простежити повільне зростання, ступеневе ширшання та упадання укра-

їнського письменства в Росії в 19 ст. ”.

М. Романюк, директор науково-дослідного центру періодики ЛНБ, розповів про створення енциклопедичного словника “Українська журналістика в іменах”. Центр розробив єдину “Схему повного бібліографічного опису періодичного видання”. Дослідження завершиться фундаментальним випуском повної бібліографії української періодики 19—20 ст. на основі комп’ютерного банку даних. Загальним підсумком наукової роботи Центру стане багатотомна “Історія української преси”.

Сучасний стан розвитку біографістики, інформація про десятки тисяч визначних осіб вимагає комп’ютерного опрацювання матеріалу. Цей напрям широко репрезентований на конференції і в її матеріалах. Різні його аспекти розглядали: С. Брайчевський, І. Гнаткевич, І. Кульчицький, М. Жарких, Ю. Святець, О. Яценко. Цікаву інформацію на конференції представили: В. Попик — “Проблеми висвітлення в УБС біографій діячів неукраїнського походження”; Н. Романова — “До проблеми двокультурних явищ в українській біографістиці”; Г. Чумаченко — “Біографія і культура: використання біографічного словника в історико-культурному дослідженні” та ін.

Львівська конференція показала необхідність розвитку біографістики в Україні як важливого і перспективного напрямку досліджень, визначила науковий потенціал, виявила актуальні проблеми і невирішені питання. Досить широким було її представництво — крім Києва і Львова, були представники з Чернівців, Одеси, Херсона, Білої Церкви, Переяслава-Хмельницького, Заліщиків та ін. міст.

М. І. Гончаренко

ДРУГА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ З ПРОБЛЕМ УКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОГО БІОГРАФІЧНОГО СЛОВНИКА

12—16 жовтня 1998 р. у Києві пройшло святкування 80-річчя Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського — міжнародні наукові конференції “1000-річчя літописання і книжкової справи в Україні” та “Інформаційна діяльність наукової бібліотеки”, конференція Асоціації бібліотек України, симпозіум “Інформаційно-аналітична служба наукової бібліотеки: досвід і проблеми”, три науково-практичні семінари з проблем автоматизації бібліотеки та інформаційно-адміністративної системи обслуговування читачів, книжкова виставка “НБУВ — 80 років”.

Організаторами цих заходів були Національна Академія наук України, Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Асоціація бібліотек України, співорганізаторами — Державна публічна науково-технічна бібліотека Росії, ТОП-сервіс ЛТД, Наукова біблі-